

Ad Num. 11.

- 86 Septima hæc conclusio, quæ habet, jejunii diebus non licere nisi unico prandio uti, à cunctis dubio procul sustinetur, ac probatur *ex l. 4. di. 23. p. 1.* ubi Gregor. Lop. *gloss. 3.* Bonacina *de præcept. Eccles. disp. ult. q. 1. punct. 3. num. 1.* Layman *in Theolog. Morali, lib. 1. tract. 8. cap. 1. n. 2. & 5.* Trullench *in Decalog. lib. 3. cap. 2. dub. 3. num. 1.* Sà *verb. Jejunium, num. 4.* Bassæus *in Floribus Theolog. verb. Jejunium 1. n. 8.* Castro Palao *de just. & jur. disp. 3. punct. 2. §. 2. n. 1.* Pellizzar. *in Manual. Regular. tract. 5. cap. 5. num. 7.* Filliuc. *tract. 27. cap. 2. q. 2. num. 22.* apud quos pendè innumerari, qui omnes, ut D. Covar. *in præfenti*, advertunt, nullo jure probari semel tantum prandere esse de necessitate & substantia jejunii, sed ex usu communi ac totius Ecclesiæ consuetudine hujusmodi obligationem jejunantibus ortam esse; consuetudo enim valet plurimum quoad jejunia, quæ omnia sunt de Jure Ecclesiastico, ut dixi supra, *num. 37.* ideoque jejunia indicare, abrogare, & immutare poterit, Bassæus *verb. Jejunium 2. n. 3.* Fagund. *in 4. Eccles. præcept. lib. 1. cap. 5. n. 1.* Bonac. *sup. punct. 5. num. 2.* Azor. *part. 1. lib. 7. cap. 19. per tot.* Sic vigiliam Pentecostes instituit, ac jejunium Adventus Domini: & è contra quartæ & sextæ feriæ sustulit, ut Bonac. *ibidem*, & alii prænotarunt.
- 67 Hæc prohibitio non prandendi nisi semel diebus jejunii, incipit à media nocte in mediam noctem vigiliæ, & sic per 24. horas, Fagund. *cap. 6. num. 11.* Azor. *part. 1. lib. 7. cap. 27. vers. Sexid queritur*, Bass. *verb. Jejunium 1. num. 6. vers. Dubium amem.*

Ibi: De illo verò jentaculo.

- 68 Moribus etiam receptum est, ut liceat jejunantibus tempore vespertino sub noctis initium refectiunculam sumere, quæ vulgò *Colacion* nuncupatur. Bassæus *ubi proxime, num. 9.* Navar. *in Manuali, cap. 21. num. 13.* Tolet. *lib. 6. cap. 2. n. 5.* Diana *part. 1. tract. 9. resol. 1.* Palao *d. §. 2. num. 5.* Bonacina *ubi sup. punct. 3. n. 2.* Pellizzar. *num. 10.* Trullench *num. 6.* Leand. *de præcept. Eccles. disp. 4. à 9. 3.*
- 69 Tria examini subjiciuntur circa hanc refectio-nem serotinam. Primum quoad horam, & sumenda est non ante noctis initium, sed qui ante sic reficeretur, venialiter tantum peccaret, Trullench *num. 7.* Azor. *d. lib. 7. cap. 8. vers. Sexid queritur.* Secundum circa quantitatem, de quo diversæ opiniones extant, & receptius est, non frangere qui octo uncias cibi ederet. Bass. *d. n. 9. vers. Aliqui assignant*, Diana *ubi proxime*, qui tenet standum consuetudini, cum Lessio *de justit. & jur. lib. 4. cap. 2. dub. 2. num. 11.* Navar. *n. 13.* Lezana *in Summa, verbo Jejunium, num. 4.* & alii. Vide Trullench *num. 9.* Pellizzar. *num. 11.* ubi ait, non violari jejunium percipiendo decem uncias, quia octo dantur juxta communem sententiam, duæ verò aliæ non frangunt, ob parvitatem materiæ, quæ ad eam quantitatem communiter ampliatur, ut peccatum lethale evitetur, & veniale duntaxat incuratur. Bassæus *n. 3. vers. Sed petes, & n. 9. vers. Porro excessus.* Diana *p. 5. tract. 5. resolut. 11.* Turrian. *in Summa, part. 1. cap. 256. dub. 27.* & alii. Tertium quoad cibo-

rum qualitatem, & quidem una sententia communis ac probabilis tenet, non licere uti piscibus, sed rebus illis, quæ non deserviunt principaliter ad prandium, ut poma, nuges, olera, bellaria, & similia. Altera etiam probabilis, ac recepta docet, pisciculos edi posse, modò in quantitate excessus non interveniat, de quo Trullench *num. 8.* Bonacina *num. 3.* & ceteri omnes *num. præcedenti* laudati.

Vers. Ceterum, Christiane Lector.

Queritur hic, an qui die jejunii ita semel edit, ut ventrem oneret ad ingluviem usque, quo potius ad libidinem, quam ad continentiam invitetur, satisfaciat Ecclesiæ præcepto? Negativam partem cum D. Covar. tuentur perpauci: sed affirmativam omnes ferè sectantur, ex quibus sunt Palao *d. punct. 2. §. 2. num. 3.* Bassæus *verb. Jejunium 2. num. 6.* Bonacina *d. punct. 2. n. 7.* Trullench *d. dub. 2. num. 17.* Leand. *in præcept. Eccles. tract. 5. disp. 5. q. 31.* Pasqualig. *in præxi jejun. decis. 120.* ubi alii, Reginald. *lib. 4. cap. 14. num. 163.* Abulens. *in cap. 6. Matth. q. 166.*

Vers. Primò Ecclesia Catholica.

Communi opinione admissa, de cujus ratione infra suo loco differendum, satisficit rationibus, quibus D. Covar. innititur ex prælaudatis DD. qui ipsas diversimodè diluunt. Non igitur obest prima; nam etsi Ecclesia intendat per abstinentiam, & subtractionem cibi corpora macerari, mentemque disponi ad divina contemplanda, non tamen præcipit, ut in prandio unico moderamen adhibeatur: & ut quis à transgressione immunis judicetur, sat est ut quod imperatur, observet, etsi quoad finem legem non adimpleat; ille enim sub ista non continetur, ut in simili idem D. Covar. nos docuit supra, *cap. prox. num. 11.* ubi plures cumulavimus *num. 68.* præter quos, & allegatos *num. præcedenti*, ita tenent Suar. *de legib. lib. 3. cap. 29. num. 7.* Bonac. cum multis *tom. 2. eod. tract. disp. ult. quest. 1. punct. 1. num. 5. vers. Quæres quinto*, Sanch. *in Summa, lib. 1. cap. 14. num. 4.* Ecclesia namque non omnia, quæ ad salutem spirituales fieri desiderat, ad legis necessitatem reducit, ne dum multum emungit, sanguinem eliciat, *cap. Denique, 4. dist.*

Vers. Secundò materia hujus præcepti.

Negatur esse materiam necessariam præcepti abstinentiam à cibi excessu in prandio permisso, quia ut dictum est, non jubetur, quanvis intendatur; & ita sine perperlo, etiam à potu abstinentum esset, ut corpus comprimatur. Abstinentia autem, quæ est materia necessaria jejunii, in his tribus tantummodò consistit, in subtractione quorundam ciborum, in comestione unica, & in hora certa, ante quam edere non licet: imò hora non est de substantia jejunii, ut inferius patebit. Ita Bonacina *d. q. 1. punct. 1. in fin. tract. de præcept. Eccles.* Pellizzar. *d. cap. 5. n. 6.* Fagund. *in 4. Eccles. præcept. lib. 1. cap. 2. dub. 1. num. 1.* Bassæus *verbo Jejunium 1. num. 3.* Unde parsimoniâ in esu non vitorum ad jejunii Ecclesiastici substantiam opus non est.

Vers.

Vers. Tertio, lex humana.

- 73 Ecclesia dum dies ad jejunandum decernit, non ideo Fideles ab abstinentia, ad quam de jure naturali tenentur, per subtractionem ciborum eximit, proponit namque tempora, ut corpora macerentur, sed non injungit necessitatem absolutam abstinentiæ, nisi quatenus forma jejunii desideret: quare per jejunium Ecclesiasticum non tollitur, aut immutatur obligatio ad subtractionem cibi, secundum tradita supra, *n. 28. & 29.* sic qui ventrem die jejunii epulis superfluis onerat, servato Ecclesiæ præscripto, præceptum non violat, licet per excessum juri naturæ contraveniat. Unde alia est obligatio legis Ecclesiasticæ, & alia juris naturæ: illa regulam jejunandi à se datam servari postulat, hoc subtractionem cibi desiderat, Castro Palao *ubi proxime.*

Vers. Quarto, eodem modo.

- 74 Hoc argumentum neutiquam procedit, quia manducans pluries facit contra Ecclesiæ universalis consuetudinem, quæ vim obtinet legis, *l. De quibus, ff. de legibus, de quo supra, num. 66.* quanquam servet virtutem abstinentiæ, ut infra, *num. 12. vers. Quod si quis*, D. Covar. rectè docet. At qui semel prandens temperantiæ limites transgreditur, non venit contra legem Ecclesiasticam, sed contra finem ejus, jusque naturale, quod per excessum offenditur pro materiæ gravitate, Palao *ubi proxime.*

Vers. Quintò, ab absurdo vitando.

- 75 Hæc ultima ratio evanescit ex eo quod excedens modum temperantiæ in unico prandio, minime dicitur satisfacere per excessum, sed per abstinentiam quam exercet servans formam jejunii, quæ consistit in illis tribus, de quibus supra, *num. 72.* his enim corpus affligitur, ac castigatur. Bonacina *ubi proxime*, Filliuc. *tract. 27. cap. 2. quas. 1. num. 20.* nempe privatione carniæ, quia pisces alimentum exigui momenti sunt, ac ideo corporis macerativum, qua de causa conceditur ab Ecclesia jejunantibus, Bassæus *verbo Jejunium 1. num. 9. vers. Hæc sententia de prohibitione plurium refectio-nium*: siquidem abstinentia est per horas 24. semel tantum edere, nam regulariter homines uno prandio etiam opiparo contenti non sunt, unde apud Romanos moris fuit quater in die cibum sumere ad horas statutas, de quibus Rosin. *de antiquit. Roman. lib. 5. cap. 26. & 27.* Coercetur tandem corpus horæ præfinitione; nam etsi fames urgeat, non licet tempus decretum prævenire absque culpa saltem veniali, ut inferius probabitur. Hæc omnia sustinet qui jejunat, etsi moderamen debitum in unico prandio excedat; peccat enim contra temperantiam, sed non quatenus est ab Ecclesia præscripta. Bonacina *de præcept. Eccles. disp. ult. q. 1. punct. 2. n. 7.*

Vers. Contrariam opinionem.

- 76 Quam ab omnibus receptam asseruimus supra, *num. 70.* ex quibus haud paucos dedimus *ibidem*, qui hujusmodi rationem reddunt, quia scilicet quantitas ciborum in prandio unico coarctata non est, nec lege aut consuetudine definita, ideo

D. de Faria Nova Addit. ad Covar.

que excessus contra præceptum Ecclesiæ non est, quia quod lex non dicit, nec nos dicere debemus, *l. Illam, cum vulgar. C. de collar. Argel. de legitimo contradit. q. 20. num. 14.* Nec refragatur, quod D. Covar. adversus istam rationem objicit; nam inficiatur, Ecclesiam præcipere aut sensim, aut tacitè moderationem ciborum, quia si id voluisset, expressisset, licet ipsum optet ut finem, qui sub legis necessitate non cadit, ut præmissum est.

Ad Num. 12.

Hoc est potissimum fundamentum communis sententiæ, quia finis legis sub ipsa non continetur; unde faciens contra finem præcepti, transgressor non censetur, de quo supra, *num. 71. & cap. proximo, n. 68.*

Ibi: Verum & hæc ratio non admodum urget.

Hæc distinctio inter finem proximum legis, & 78 remotum, comprobari potest *ex cap. Certum 89. de reg. jur. in 6. l. Contra legem, ff. de legibus, l. Fraus, l. Non dubium, C. eodem, & quæ ibi ab Scribentibus notantur.* Ex illis enim juribus, & plurimis aliis, quæ adducunt glossæ, constat eum transgredi leges, qui verbis earum servatis, contra mentem Legislatoris operatur, unde videtur finem saltem proximum sub lege comprehendere. Sed quicquid de illis sit, quoad rem, de qua agimus, dici poterit, finem proximum præcepti de jejunio esse corporis macerationem per illa media, quæ exprimentur, ac imperantur, non per alia: unde si quis fraude aliqua servaret præceptum juxta verborum tenorem, veniens contra mentem legis, ejus transgressor haberetur, ex citatis juribus; quia finis iste sub præcepto continetur. Fraudis exemplum dari potest in eo qui horologium ita reget ad anticipandam horam prandii, ut hora nona dici undecimam, vel duodecimam ostenderet; aut qui prandium unicum ita continuè protelaret, ut majori dici parte ederet; aut qui ex carnis per sublimatorium potabilis cibi deductis, alimento vulgò *Sustancia*, uteretur; hic enim asserere poterit se jejunium servasse, quia unico prandio, & hora debita manducavit, nec carnes edit. Quæ omnia ad eludendam legem inventa non profunt, ut transgressor non habeatur. At quod corpus per jejunium ita temperetur, ut concupiscentiæ stimuli extinguantur & ut animus ad divina contemplanda elevetur, finis remotus est, sub lege minime comprehensus; quare nimium ventrem prandio unico explens jure suo utitur, nec violat præceptum, quanquam abstinentiæ, & temperantiæ metas longè excedens maneat ad orandum ineptus, ac appetitui carnis magis obnoxius, ut fert communis.

In cujus rei argumentum addo, quod si quis die jejunii carnis stimulis vehementius, quam aliis, quibus carne alitur, vexaretur, non est strictus ad subtractionem ciborum ex quantitate, quam communiter sumere solet, ut per inediam corpus afflictum corrigatur, ad quod teneretur, si maceratio corporis esset sub præcepto, ut D. Covar. vult; imò potius iste dispensandus erit facile, ne jejuset: sed & à jejunii lege præter dispensationem solvi solet, si labi soleat, aut sic inquietudine afficiatur, ut aliis functionibus necessariis reddatur inhabilis. Sanch. *Consiliorum*

V u 2

Moral.

Moral. lib. 5. cap. 1. dub. 11. Bonacina de præcept. Eccles. disput. ult. q. 1. punct. ult. num. 15. Filliuc. tract. 27. part. 2. cap. 8. quest. 9. num. 5. Pasqualig. in praxi jejuni. Eccles. decis. 342. Bassæus in Florib. Theolog. verb. Jejunium 1. num. 6. Secundum quæ concluditur, finem præcepti de jejunio Ecclesiastico non esse absolutam abstinentiam, & afflictionem corporis, si de proximo loquamur, & qui sub illo continetur; sed respectivam per media illa tria, de quibus supra, num. 72. quæ si quis exactè observet, non erit præcepti transgressor, quanvis aliàs peccet contra temperantiam.

Verf. Postremò ad hanc opinionem.

Sic hæc verba D. Thomæ omnes ejus Interpretes accipiant, ut evidenter communi opinioni egregium Angelicumque Doctorem subscripsissent.

Verf. Non me lateat.

- 80 D. Covar. hic suæ timorata conscientia specimen præbet, quia bonarum mentium est timere culpam ubi culpa minimè reperitur, cap. 2. §. Cum autem, de observatione jejunior. Sed satis tutè operabitur, qui communem ferè omnium opinionem pro se habet.

Ibi: Sed & S. Thom. 2. 2.

- 81 Hoc nequiquam obstat, quia & qui gula deservit in unica comestione, utitur pro tempore abstinentia ultra regulas temperantia; nam ab hæc hujus virtutis transgressione posset jentaculum manè fumere, & prandium quæ vellet horâ, ac carnes edere temperatè, à quibus abstinet, ut jejunii leges observet.

Verf. Quod si quis bis.

- 82 Qui pluries jejunii die manducat, præceptum transgreditur, etsi materia parvitatem singulis vicibus capiat, & computata omnium comestionum quantitate, abstinentia maxima usus sit; quia Ecclesia unicuique prandium duntaxat concedit. Dian. part. 2. tract. 6. miscellan. resol. 43. Villalob. in Sum. part. 1. tract. 33. diff. 6. num. 2. Fagund. in 4. Eccles. præcept. lib. 1. cap. 4. num. 3. Trullench in Decal. lib. 3. cap. 2. dub. 3. num. 2. tom. 1. Bonacina sup. punct. 3. num. 6. Sâ verb. Jejunium, num. 8.

Ad Num. 13.

- 83 Qui die jejunii sæpe edit, toties peccat, quoties post primum prandium manducat, nisi materia parvitate excusetur. Hæc D. Covar. resolutio, quæ sic intelligi, ac limitari debet, placuit Sylvio 2. 2. quest. 147. art. 5. verf. Quartur tertio. Molan. in Theolog. præct. tract. 3. cap. 11. concl. 4. Majori in 4. distinct. 5. quest. 6. quos dat Dian. part. 1. tract. 9. resol. 44. in princip.

- 84 Verum contra omnium est concursus sententia, quæ habet frangentem jejunium, nisi ob aliquam circumstantiam, semel tantum peccare contra præceptum, etsi centies sumperit cibum; peccatum enim in secunda comestione perpetratur. Ita cum plurimis Dian. ubi proxime, verf. Sed in contra, & resol. 39. Fagund. num. 5. Azor. part. 1. lib. 7.

cap. 9. verf. Secundò queritur, Filliuc. tract. 27. lib. 1. cap. 4. num. 5. Valent. 2. 2. tom. 3. disput. 9. quest. 2. punct. 3. Bonacina ubi proxime, num. 7. Pasqualig. decis. 357. Lessius de just. & jur. lib. 4. cap. 2. dubit. 3. num. 15. Navar. in Manuali. cap. 21. num. 14. Trullench dub. 3. num. 3. Bassæus verb. Jejunium 1. num. 10. Pellizzar. in Manuali Regul. tom. 1. tract. 4. cap. 5. num. 105. & tract. 5. cap. 5. num. 8. apud quos penè innumeri. Ratio quæ traditur, est quia semel fracto jejunio, quod est opus individuum, amplius præstari nequit; & cum præceptum jejunandi sit affirmativum, non obligat semper & pro semper, sicut negativum de non edendo carnes; qui enim die, quo illarum elus prohibetur, pluries ipsis vescitur, toties lethalis culpa reus erit: quod discrimen agnoscunt Dianaresol. 39. & resol. 45. Fagund. sup. lib. 1. cap. 4. num. 9. Pelliz. d. tract. 4. cap. 5. num. 105. Navar. num. 16. Bassæus verf. Communis, Ioan. Sanch. Selectar. disp. 54. n. 42. Layman in Theolog. Morali, lib. 4. tract. 8. cap. 1. Bonac. sup. Trullench num. 4. Leand. de præcept. Eccles. tract. 5. disp. 2. quest. 38. de quo inferius, ubi de materia parvitate, n. 99. & 103.

Potest D. Covarruv. opinio nuper tradita intelligi de peccato veniali, quod committitur toties quoties aliquis post secundum prandium manducat, quod est probabile, ac tenet Bassæus dicto num. 10. verf. Nota tamen. Sed contra sentiunt, etsi probabilitatem non inficiunt, Trullench d. num. 3. Diana parte 1. tract. 9. resolut. 53. quia jejunium habet materiam indivisibilem, quare semel eo violato, penitus extinguitur obligatio, quæ jam est de re impossibili, & impossibilium nulla est obligatio; ut peccetur venialiter per transgressionem, argumento legis Impossibilem 145. ff. de reg. jur. Nec refert quod propria culpa impossibilitas contingit, quia satis plebitur, dum lethalis criminis per secundam comestionem reus efficitur. Est ergo tenendum cum communi adversus D. Covarruv. eum qui semel fregit jejunium peccando, non obligari ad abstinentiam à cibis non vetitis pro reliqua diei parte, nec culpam aliquam committere edendo quoties voluerit, ratione præcepti de jejunio.

Dixi, peccando; quia si quis inadvertenter per cibum prohibitum, aut per secundum prandium materialiter jejunium violet, tenetur ad jejunandum usque ad finem diei; quoniam transgressor præcepti non est ob defectum advertentia, & ita manet adhuc strictus. Bonacina sup. punct. 3. num. 8. Sanch. Selectar. disputat. 42. num. 2. Diana d. resolut. 44. verf. Neque secus, contra Layman lib. 4. tract. 8. cap. 1. num. 13. Idem de eo, qui culpabiliter die jejunii jentaculum sumit, qui observare jejunium debet, quia potest, abstinens ab altero prandio. Ita Bonacina docet dicto num. 8. verf. Dixi.

Ad Num. 14.

Secundum requisitum jejunii Ecclesiastici est hora, licet essentialiter non sit, sicut prænotatur supra, num. 52. & ex infra dicendis apparebit; non enim licet unico prandio, quod permittitur, uti manè statim ac surgimus à somno, sed expectare debemus jejuni ad certum usque tempus jure aut consuetudine definitum, ut jejunium persolvatur, ut hac temporali

tractione cibi corpus maceretur, ac abstinentia exerceatur. Quota igitur diei hora dum jejunamus, ad mensam possimus accedere, disquiritur? Quæ temporis observatio etiam apud Hebræos obtinuit, illi namque jejuni persistebant usque ad occasum Solis, Trullench. sup. dub. 4. num. 1. & ab eadem hora diei præcedentis Judæorum jejunium inchoabatur, Lorin. in Levitic. cap. 23. verf. 32. §. A vespera in vesperam.

Ibi: Qua in re observandum erat quam rationem.

- 88 De diei partibus, earumque nominibus, ac de horarum differentia, pluribus agitur apud Theatrum vitæ humanæ verbo Dies, & Hora, de quibus etiam Cardin. Baron. Annal. Ecclesiast. tom. 1. anno 34. ubi Spondan. num. 46. Rosin. de antiquitat. Roman. lib. 4. cap. 3. Cornucop. de lingua Latina, col. 767. ex num. 10. & col. 1027. num. 50. Cornel. à Lapide in Math. cap. 12. versic. Verum quia iuxta, & in Marc. cap. 15. Maldonat. sup. Evangel. Math. cap. 27. verf. Diximus Hebræos.

Ibi: Eadem ratione Jurisconsultus in l. 2. ff. de verb. signific.

- 89 Hoc Pauli responsum aliter videtur intelligendum, non enim agit de diebus vigintiquatuor horarum, sed duodecim, à Solis ortu usque ad noctis initium, cujus diei major pars septem horæ sunt, septimâ saltem inceptâ. Sententia igitur Consulti hæc est, ut si quis operas suas locaverit, aut incumbere rei alicui vel negotio promiserit pro majori parte diei, incipere debeat à prima hora matutina usque ad septimam, nec implebit promissa, si ceperit à sexta hora usque ad duodecimam & ultimam, qua Sol occidit. Ratio decisionis est, quia Romani horas matutinas negotiis agendis, ac labori destinarent, vespertinas epulis, quieti, & solatio, ut tradit Cornucop. dicta col. 1027. num. 50. ac præterea homines aptiores existunt ad munera sua obeunda, & functiones quasvis exercendas ante prandium, & cenam, quæ meridiano & vespertino tempore sumebantur. Rosin. lib. 5. cap. 27. Ita prænotatur apud Lexic. Calv. verb. Hora.

- 90 Quod autem Paulus sit loquutus de die naturali duodecim horarum, evidenter apparet, nam si ageret de civili 24. horarum, falsum esset dicere, septem horas fore majorem diei partem, cum sint tredecim; sed respectu duodecim septem major pars rectè dicitur. Sed quæret aliquis, cur Consultus diem duodecim horarum constituerit, cum pro anni temporibus dies aut plures, aut pauciores horas habeant? Cui afferendum est ex traditis à D. Covarruv. paulò superius, quod apud Romanos dies omnes ex duodecim horis constabant, sicut & noctes, majoribus, aut minoribus pro temporum anni varietate. Ad hæc, licet Consultus, exempli gratiâ, diei duodecim horarum meminerit, illa tamen decisio æquè procederet in diebus majoribus aut minoribus. Unde si dies hyemalis constaret, ut apud nos, octo horis, major ejus pars esset quinque primæ, non ultimæ: si æstivus sedecim haberet, major pars diceretur novem horæ primæ, non suprema, & sic de reliquis.

Ibi: Ex quibus in hoc tractatu de jejunio.

Communiter hanc distinctionem dierum præmittentes DD. adnotant olim extra Quadragesimam jejunium solvi per unicum prandium hora nona, id est tertia post meridiem; sed in Quadragesima necesse erat prius vespertinum divinum officium absolvi, quàm cibus sumeretur. Ita ex juribus à D. Covarruv. adductis initio hujus numeri, observant Bass. verbo Jejunium 1. num. 6. Bonacina de præcept. Eccles. disputat. ult. quest. 1. punct. 4. num. 1. Pellizzar. in Man. Regular. tract. 5. cap. 5. num. 24. Layman. in Theologia morali, lib. 4. tract. 8. cap. 1. num. 1. Navar. in Manuali, cap. 21. num. 27. Trullench in Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. dub. 4. num. 1. Castro Palao de justit. & jur. disput. 3. punct. 2. §. 3. n. 1.

Sed Spondan. in Epitome Baronii, anno 57. 92. num. 59. adducit Tertulliani testimonium ex tractatu advers. Psych. cap. 10. qui tradidit, jejunia produci solita usque ad vesperam, quarta & sexta feria usque ad nonam, subjiciens Ecclesiam Romanam cetera quoque intra horam nonam retrinxisse: quod non admittit Spondanus sequutus Baronium, asseverans Romanam Ecclesiam Quadragesima non ante vesperam jejunium solvisse, ex communi omnium scriptorum traditione. Vespertinum autem officium prima noctis hora recitabatur lumine accenso, quare Lucernarium vocabatur. Spondan. anno 51. num. 20. De mirandis Christianorum jejunii consule Baron. anno 57. ubi Spond. n. 57.

Ibi: Hæc tamen jure humano constituta sunt.

Sed lapsu temporum pristina austeritate jejunii laxata, moribus obtinuit ut ad prandium accedere liceat, sive in Quadragesima, sive extra illam meridiem, hora non astronomice, sed moraliter computata. Sic undecimâ diei parum plus minusve cibum sumens, præceptum non violat, Trullench, Bassæus, & alii omnes, quos dedi supra, num. 91. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 11. Diana part. 5. tract. 5. resol. 10. Filliuc. tract. 27. part. 2. cap. 4. num. 67. Sylv. 2. 2. q. 147. art. 7. verf. Dubium autem.

Ibi: Qui verò nimis prævenit horam.

Supponendum est, nullum esse peccatum ante meridiem prandere, etiam duabus aut tribus horis, quando subest justa causa, ut itineris, vel alia similis arbitrio prudentis. Bassæus d. num. 6. ad fin. Bonacina sup. punct. 4. num. 3. & alii communiter mox recensendi. Idem dicendum est de modica anticipatione, quia tempus moraliter computatur, atque ita edens parum ante undecimam horam non peccat, ut tenet Trullench sup. num. 2. & alii observarunt.

Dubium autem, quod in controversiam adducitur, est de præveniente horam præscriptam, ut pranderi possit per multum temporis, ut si quis absque causa cibum sumeret hora octava, aut nona ante meridiem. Communis sententia, cui D. Covarruv. subscribit, affirmat peccare